
Dënesúhne

**Denesuline
(Chipewyan)**

**Denesuline
(Chipewyan)**

Bet'óreza: ?edëri zereht'ís sí, bet'át'ı zıhı xa t'e.

?edëri dëne hultá ts'ı dëne relker zereht'ís harelyı selne xa?á, that'ın yatı tó málay yatı
t'á tó, computer yé tó zereht'ís k'e tó.

2A-R

2016 DËNE HULTÁ TS'ı T'ASÍ GHÁ DËNE RELKER

tth'ı t'a xa dëne relker

T'atthe Dëne Xél Hadı

That'ın yatı t'á census snı sí, dëne hultá zats'edi, zeyı sí bet'á t'at'ı dëne dólı-u, t'a ník'aidé t'alkéth sí bek'úrılıya. T'a háyırılı nánedhër sí census bet'óréza zat'e-u, tth'ı bet'á t'at'ı dëneba zeghálada surıdhën sí, zeyı tth'ı xa bet'óréza. Zedëri Canada k'éyaghe t'alkéth sí nexél xa zedëri dëne hultá dëne relker ts'ı census zereht'ıs senele.

Zedëri zereht'ıs k'e t'anılt'e dëne relker k'ažo xa, Statistics Canada t'anılt'e tsamba neltsı sí, nets'ı income tax senełı sí zeyı ts'ı zeyı hanı náłtsı xa.

Yałtı néth ghár xa dé, nekúé náts'edé sí, census zereht'ıs selne xažá. Nehanı náłtsı sí, *Statistics Act* húlye yatı néth thežá sí zeyı beghár zat'e-u, nehanı náłtsı sí, t'álásı yežı ch'á té badı zat'e.

Dëne xél holnı sí, Statistics Canada yuzáné t'ası húltá xa tó t'ası k'auneta tó xa yet'át'ı tó begháłthën zek'éch'a hanı náłtsı thela sí, zeyı xél bet'át'ı xa.

Marsı nuwetsını xa.

Part 1

Zedëri zereht'ısaze k'e 2016 dëne hultá ts'ı dëne relker sí zeyı t'atthe bek'uréht'ıs zat'e.

Part 2

T'atthe k'ızı Statistics Canada t'a xa t'a gha relker sí bek'éreht'ıs-u, tth'ı t'a relker bet'á t'at'ı hanı bet'óréza bek'úrežá zát'ı sí, zeyı tth'ı zeyër bek'éreht'ıs.

Statistics Canada 2016 xa dëne hultá census zereht'ıs selı xažá sí, nenéth nı t'a bet'át'ı xa nayılá Census of Population xa. Zedëri zedü zalyá sí, Statistics Canada t'á dëne dárelker sí National Household Survey (NHS) húlye xa dëne relker zereht'ıs hálı hılé sí, zeyı t'a dëne t'ale xa, 2016 Census dëne relker zereht'ıs nenéth zeyı xa.

T'así ghá ríłker ríłı-u?

Statistics Canada bechelekúı Dıłk'ëre ts'ı Łuets'eldél dıı ts'én (dıınéth bedı), k'abıdën 8:30 ts'ı dııdıs t'ığh 4:30 ts'én déłth'ı xa.

Beyé Yatı

1-800-263-1136 (nánıle)

1-514-283-8300 (harelyı nén ts'ı)

TTY – Dëne dııut'ıle sı satsán t'á t'a ts'én dëne ts'én ret'ıs

1-800-363-7629

Part 1

2016 Census dëne hultá xa dëne relker

STEP A

NOTE DÉ, T'ALÁSÍ YE?Í CH'Á BADI

1. T'á dëne xél halní bets'í beyé yatı hultá zat'e sí: (_____) - _____ - _____
2. T'á dëne xél halní computer yé t'a ts'én beba zereht'ís, hát'ı bets'ı dé.
3. ?edëri kúé sí, bets'ı address zedlágħ zat'e-a?

Hultá (belá the?á tth'ı, hulı dé) (t'at'ú sí 302, 151 B, 16½)	Tılu bezı, tılu t'a hultá (t'at'ú sí DR=Drive), t'a ts'én réddhën (t'at'ú sí N=North)	Kúe cho yıs náts'edé/t'a kúé/t'a hultá

Kúe néth, t'a kúé nıs, háyqıla, t'ul benár relt'ı dëne dédlın ts'ı?áne yek'e nádé	Province/territory	?ereht'ıs t'a dëneba nılye ts'ı hultá

4. ?edëri kúé sí, zedlın t'a ts'én beba zereht'ıs nılye zat'e-a, yut'ágħe t'a bek'uréht'ıs
zeyër ts'én le dé?
(t'at'ú sí Rural Route, PO Box, Lot and Concession or General Delivery)

**?edëri hanı náłtsı sí, Statistics Act R.S.C 1985 c.S-19 hılye yatı néth the?á, zeyı
beghár zat'e.**

STEP B

1. **Nën nexél**, Degáy Már Za lóna, 2016 núltá ts'ì redlánílt'e dëne ja nádé-a?

Harelyú dëne ja nárádé sí bexél hultá, thíle ts'én t'asís dálj dé húlí.

ʔereht'ís hultá k'e page 3 húlye k'e t'a bek'eréht'ís nílʔi (ʔeła dëne k'áni, ʔereht'ís kúé naidá, yuzáné nén ts'ì dën nídel, ja beghalthën yuzáné náts'edhër, etc)

_____ ← T'anílt'e dëne

2. **Nën nexél**, Degáy Már Zá lóna, 2016 núlta ts'ì harelyú t'á ja nádé sí, bezí háselíní xadúwíle-u?

ʔaľneth dení tthe t'a bezí níʔá-u, ʔeyër ts'ì, bets'ánkui hulí dé tó yałtı dı t'á xél nádhër sí tó, ʔeyı bek'íne bezí níʔá-u, ʔeyër ts'ı heheskén hulí dé, behezí níle. ʔeyër ts'ì ʔeyër kúé yıs t'á harelyú náde sí bezí bek'ériht'ís.

	ʔıłágh Hárelʔa Nade Bezí	T'atthe dënezí t'olye
Dëne 1		
Dëne 2		
Dëne 3		
Dëne 4		
Dëne 5		
Dëne 6		
Dëne 7		
Dëne 8		
Dëne 9		
Dëne 10		

1. STEP B ʔEDLÁGH BEXÉL XÁ?

- T’á Degáy Már Zá lóna, 2016 núlta sí ts’í ja zuhú nádé sí, t’átsiáze-u, t’á dënexél kúé nální dënexél nádhër sí-u, tth’í t’a thíle ts’én yuwé dálí sí tth’í.
- Canada k’éyaghe ts’í dëne dálí, yuzáné nén ts’í dëne ja nídel (hát’ás ts’én ja nádé), dëne benén ch’ás tthesha ja nósthër héni rekér (refugee claimants húlye), dëne yuzáné nén ts’í la tó zereht’ís kúé naiad to xa ja nádhër -u, tth’í belat’in yexél nádé sí.
- Degáy Már Zá lóna, 2016 núlta ts’í thíle ts’én ja nádhër yuzáné kúé bets’íle t’á

2. T’Á ʔILÁGH ʔÁÁS KÚÉ YÍS NÁDHËR ʔEDLÍNE T’A HÚLTÁ-A?

- **SEKUI BÁLT’U BETIHKUI XÉL NÁDHËR** sí t’a kúé zuhú zungá nádhër sí, zeyër t’a hultá xaʔá. T’á sekui bált’u betihkui xél zehlél nádhër sí, Degáy Már Zá lóna, 2016 núlta k’e t’a kúé nádhër sí, zeyër nádhër xa hultá xa.
- **T’Á ʔEREHT’ÍS KÚÉ NÁIDÁ** sí betihkui kúé nádhër zanat’í dé, zeyër nádhër xa hultá xa, zereht’ís kúé náidá tó, sine xa t’asís zeghálana tó xa t’asís nádhër dé húlí.
- **ʔELTS’ÁNKÉ TÓ YAŁTI DÍ T’Á BEXÉL NÁTS’EDHËR TÓ THÍLE TS’ÉN T’ASÍS HÉLÍ** la xa tó zereht’ís kúé náidá tó xa t’asís nádhër dé húlí, bekúé naidá zanat’í dé, zeyër nádhër k’ís xa hultá xa.
- **T’Á T’ASÍS BEK’ÁNÍ SÍ** zek’étagh za k’áʔó xa bek’ání dé (t’at’ú ʔadi sí, ts’áku kúé tó, zeya kúé tó, dëne dáríla kúé tó) t’a hét’ás ts’én nádhër sí, zeyër t’a nádhër xa hultá xaʔá.

ʔEDĒRI JA T'A ʔAT'E SÍ:

- **NÁKE KÚÉ DĒNE TS'Ī** (t'at'u ʔadi sí nánis kúé hats'elʔa tó) ʔeyi **HARELYÚ DĒNE** ʔeyēr Degáy Már Zá lóna, 2016 núlta ʔeyi kú ʔeyēr nádé (ʔedēri harelyú dēne t'asísí Canada k'éyaghe t'a nádhēr kúé haʔa), ʔeyi t'á ja náts'edé dé ʔedēri benár rıtl'ís. Benás t'así gha nurelker sí ʔerehtl'ís sule sáná.
- **YUʔÁNÉ NĒN TS'Ī DĒNE JA CANADA K'ÉYAGHE DĒNE GHĀ HUNTA HIDEL T'Á JA NÁDÉ** (t'at'ú ʔadi sí, k'úts'elʔa xa tó la xa tó dzéts'edíl) ʔeyi t'á ja náts'edé dé ʔedēri benár rıtl'ís. Benás t'así gha nurelker sí ʔerehtl'ís sule sáná.
- **YUʔÁNÉ NĒN TS'Ī DĒNE BETS'Ī NÍÉ TS'ĒN K'ALDHĒR XA ʔEGHÁLANA BEKÚÉ ʔAT'E** (t'at'ú ʔadi sí, embassy húlye tó hıgh commission húlye tó) tth'ı bets'ı ʔlágħ kúé ts'ʔáne, ʔeyi t'á ja náts'edé dé ʔedēri benár rıtl'ís. Benás t'así gha nurelker sí ʔerehtl'ís sule sáná.

DĒNE HURELKER HÚT'A BELĀ

STEP C

T'ā dēnezí bek'eréhtl'ís sí, t'ā relker beba bek'áltı-u, ʔedēri burılkēr:

ʔlágħ t'a bezı **nıʔale-u**, ʔaté bezı nıʔa xaʔa tó **bek'úrilyaıle** t'á? T'a'tú ʔadi sí, t'ā ʔerehtl'ís kúé naida tó, sekui bált'u betıhkuı xél nádhēr tó, dēne t'asıs hélı tó, dēne thıle ts'ēn ja nádhēr to, yuʔáne nēn ts'ı dēne la tó ʔerehtl'ís kúé naidá xa ja nádhēr tó, dēne benēn ch'ás tthesha ja nósthēr héni rekér refugee claimant húlye tó, etc.

- ʔıle
- ʔé → Dēne relker ts'ı ʔerehtl'ís page 3 húlye k'e t'a bek'eréhtl'ís nıʔı. Step B k'e ʔaʔı nay dēne zí nıle, ʔaʔı nay nıle xaʔa dé.

STEP D

1. Step B k'e dēnezı hela sí, ʔlágħ ta t'ası dánıshe dēn helı-u, **farm operator húlye, beghā nání xa ʔlágħ ta t'ası neshe?** T'at'ú ʔadi sí, ní-u neshe tó, tech'adı tó, ʔejēretth'ú tó, málay k'ásba tó, ʔeghés tó, beyé t'ası neshe kúé tó t'ánchay dánıshe beghā nání xa tó, Tadhe Yatı ts'u nátthı hát'ı neshe tó, ní tó, t'ısttho tés tó, t'ısttho tó, k'ıtú tó, tsádhéth tó, etc.
 - ʔıle → **Step E ʔeyēr nıʔı**
 - ʔé
2. ʔedēri **farm operator húlye sí, denı t'a dzı tanélt'u t'at'ú bets'ı farm beghálada sí, denı hádı-u?**
 - ʔıle
 - ʔé

STEP E

Step B dënezí thela sí, page 4 kedágh Question 1, zeyër k'e bek'ériht'ís
T'at'u bek'eréht'ís sí, bek'ís bek'ériht'ís.

Já kúé yís **sólágh zázé** dëne nádé dé, t'atthe dí bezí zedëri dëne relker zereht'ís k'e bek'ériht'ís-u, tth'í zálú zázagh dëne relker ts'í zereht'ís k'e zanelz.

T'á zek'étagh dën sí, t'a Dëne 3 bek'eréht'ís sí, zeyër bezí núzá, zeyí benolní.

1. Dënezí

T'a beba házagh sí, Step B k'e t'at'ú dënezí bek'eréht'ís sí, hat'u zeyër bek'eréht'ís. Zeyër ts'í t'a ghagh relker sí, harelyú t'á bezí thela sí, harelyú zungagh zeyí xa bek'ériht'ís.

Dëne 1

Nade dënezí

T'atthe dënezí

Zedëri já dëne relker sí, **Degáy Már Zá lóna, 2015** núltá kú beba t'ót'é házagh sí, zeyí kú ghagh relker zádá, zek'éch'a zaadí sní le dé.

2. Zedëri dëne zedlát'í dëne helí-a?

- ts'éku
- dëneyu

3. Zedëri dëne zedló bets'ín-u, zedlánílt'e beghay zat'e-a?

Té t'o dzí bek'úrejale dé, t'o hunidhën sí, zeyí bek'ériht'ís.

T'á sekui zázagh beghay k'ázó sí, 0 nízá.

Degáy Már Zá lóna, 2001 núlta tthe nék'eníya dé, zedëri dëne bezí k'éyaghe 15+ bek'eréht'ís sí, zeyër X nízá.

T'o Dzí	To Zá	Tó Gháy	T'anílt'e dëne gháy

15+

4. Fedëri dëne hát'í-u?

Ꞗlággh benár rıt'ís

- Haníja hıle hulıle
 - Haníja hıle (tth'ı raıı hat'ı)
 - Haníja hıle húlı, zeıa náıhedhërle
 - Haníja hıle húlı, zaıehheda-u, hat'ı xa hultáıle
 - Bets'án tó bedén tó begha thaidhër
-

5. Fedëri dëne yaıtı dı dëne xél nádhër, **common law húlye** zat'e?

Common -law snı sı, hanıjaidıle-u, zeıa náts'edhër zats'edı, yaıtı dı zeıa náts'edhër snı zat'é.

- Ꞗé
 - Ꞗıle
-

6. Fedëri dëne zedlat'u fedëri hélat'ın helı-á?

Dëne 1 ja bezı níza _____

Ja t'a bek'eréht'ıs sı, Ꞗlággh hulı hát'u Dëne 1 bélat'ın zat'éle dé, "Other relationship" bek'eréht'ıs sı zeyer t'at'ú bélat'ın helı sı, zeyer bek'érıht'ıs.

Dëne 1

- **Dëne 1**

Dëne 2

- Dëne 1 bedén tó bets'án tó **zeıélt'ele dëne** helı
- Dëne 1 yaıtı dı **zeıélt'ele dëne** xél nádhër
- Dëne 1 **zeıélt'e dëne** gá theda
- Dëne 1 **zeıélt'e dëne** yaıtı dı xél nádhër
- Dëne 1 denı Ꞗıı beyas dëneyu tó ts'ékuı tó
- Dëne 1 beyas, beyas
- Dëne 1 bareze tó, becháy tó bazé tó
- Dëne 1 betá tó ba tó
- Dëne 1 beze tó betsı tó
- Dëne 1 bechél tó, bunághe tó, bar tó bedés tó
- Dëneba nádı déne beghár sekui bek'anı
- Dëne dëne gá nádhër, nání dëne gá náts'edhër
- Other relationship húlye – t'at'ı háını:

Dëne 3, tth'ı beghalthën

- Dëne 1 tó 2 tó beyas dëneyu tó ts'ékui tó
- Dëne 1 ɹuɥ beyas dëneyu tó ts'ékui tó
- Dëne 2 ɹuɥ beyas dëneyu tó ts'ékui tó
- Dëne 1 beyas, beyas
- Dëne 1 bareze tó, becháy tó bazé tó
- Dëne 1 betá tó bạ tó
- Dëne 1 beze tó betsı tó
- Dëne 1 bechël tó, bunághe tó, bar tó bedés tó
- Dëneba nádı déné beghár sekui bek'ání
- Dëne dëne gá nádhër, nání dëne gá náts'edhër
- Other relationship húlye – t'at'ı háını:

7. ɹedëri dëne nezú that'ın yatı tó málay yatı tó yaıtı k'úrelyá-u?

ɹı́ágh ɹuɥ k'e X nízá

- That'ın yatı ɹuɥ
- Málay yatı ɹuɥ
- Bált'u that'ın yatı chu málay yatı chu
- That'ın yatı le-u, málay yatı tth'ı le

8. a) ɹedëri dëne bekúé theda dé, ɹedlághe yatı t'á deɹáás yatı-a?

- That'ın yatı
- Málay yatı
- ɹeyíle yatı – t'at'ı háını

b) ɹedëri dëne bekúé theda dé halá ɹeyíle yatı t'á yaıtı-u?

- ɹı́le
- ɹé, That'ın yatı
- ɹé, Málay yatı
- ɹé, ɹeyíle yatı – t'at'ı háını

9. ʔedəri dene **seku helı kú** redlágħ yatı t'a **tthe reldën-u, ʔahı ʔeyı yatı dıth'a-u?**

ʔedəri dene t'atthe t'a dene yatı reldën hıle sı ʔahı yerıth'aıle dé, yek'in t'a yatı reldën sı hainı.

- That'in yatı
 - Málay yatı
 - ʔeyıle yatı – t'at'ı hainı
-
-

ʔedəri dene relker sı, ʔereht'ıs k'e harelyı t'a bezı thela sı, ʔeyı beba ʔat'e. Deneba yaneltı xa dé, t'a beba yaneltı sı, berıker xaza.

10. ʔedəri dene sı, 2016 bets'ı hanı náłtı sı yunéth xaʔa **2108 ʔeyër ghı núdhër dé, begħa dene xél hadı xa sát'ele-u?** (dı census náłtı t'agh lıtına ts'en náke gháy).

- ʔé
- ʔıle

ʔé dını ruhdı yunéth dene daniye chú t'a t'ası k'édáúnetı sı nehanı neheıı xadúwıle, **2016 census náłtı t'aghe lıtına ts'en náke gháy húdhër dé, 2108 kú.**

DZı TANÉLT'Ú T'AT'Ú TS'ENA

ʔedəri dene relker sı, dene t'ası deltı xa beba hurenıle ʔeyı ghı t'e. T'a deneba **húrenıle tó tháá denek'e relza, ʔéłk'ét'a sa ʔáás,** ʔeyı ruı ʔats'edı.

11. ʔedəri dene sı, já t'e-u?

a) nezı hunelıle (nak'eselya tó contact lenses húlye t'at'ı dé hılı)?

- ʔıle
- Nok'e
- Halı
- Héł'ás Ts'en

b) nezú díth'aile (Bedzágh k'e heza t'át'ı húlí)?

- ʔıle
- Nok'e
- Halá
- Hét'ás Ts'én

c) hegal xa beba húrenıle tó, kásédıl kágha xa húrenıle tó, belá tó belatth'alé tó t'á t'ası hełtsı xa húrenıle tó, t'ası hełtsı xa betth'ı náma xa húrenıle tó?

- ʔıle
- Nok'e
- Halá
- Hét'ás Ts'én

d) t'ası hureldèn beba búrenıle tó, t'ası henalnı beba húrenıle tó, t'ası k'e benı huréłza beba húrenıle tó?

- ʔıle
- Nok'e
- Halá
- Hét'ás Ts'én

e) beba t'aut'e sı tó, t'at'ú benı t'á redéredı tó (t'at'ú zadı sı: dënenı ła-u, dëneba hurélyıale-u, bipolar disorder snı sı zeyı tó, t'ası dëneba nezúle ts'eldél t'á dauza tó, hanıle shéç'etıle t'á dëne tthén hıle, etc.)?

- ʔıle
- Nok'e
- Halá
- Hét'ás Ts'én

f) zeyı beghalthèn t'asát'ú zeya lı tó tháá ts'ı t'asát'u t'ası bek'uréhza-u, **zalı zek'ét'a sa zázás xa hát'e xa-u?**

T'a hultáıle: t'at'ú zeya ts'elı záhdèn yudághé beghá háadı.

- ʔıle
- Nok'e
- Halá
- Hét'ás Ts'én

SOCIOCULTURAL HÚLYE HANÍ

12. ʔedëri dëne ʔedlín t'a ník'e níya-a?

ʔílaghe ʔulí nízá, dı t'at'ú háʔa ghár.

Canada k'éyaghe ník'e níya

- Nfld. Lab.
- P.E.I.
- N.S.
- N.B.
- Quebec
- Ontario
- Manitoba
- Sask.
- Alberta
- B.C.
- Yukon
- N.W.T.
- Nunavut

Canada k'éyaghe ʔıle ník'e níya – t'a nén sí háını

ʔedëri dëne, dëne dédlín ts'ıʔáne ts'ı reserve húlye k'e nádhër dé, question 16 ʔeyër nıʔı.

13. ʔedëri dëne ʔedlágħ nén ts'ı dën helı ʔat'e-a?

ʔílagħ nén ʔáás dé, háını, hat'e dé.

“Canada by naturalization” snı sí, yuzáne nén ts'ı dëne ʔa Canada ník'ërídhër ts'ıʔán Canada ts'ı dën helı xa hultá ʔajá, *Citizenship Act* húlye yatı néth theʔa ʔeyı beghár.

- Canada k'éyaghe ník'e níya
 - Canada ník'ërídhër ts'ıʔáne Canada ts'ı dën helı xa hultá
 - Yuzáne nén ts'ı – t'a ts'ı háını
-

14. ʔedëri dëne yuzáné nén ts'ı ʔa ník'ërídhër ʔat'e-u?

Landed immigrant snı sí, dëne yuzáné nén ts'ı ʔa Canada k'éyághe níkërídhër-u, immigration húlye xa k'aráldé ʔhár hıt'agh ʔa nánedhër xadúwıle héts'edı.

- ʔıle → Question 16 ʔeyër nıʔı
 - ʔé
-

15. ʔedlógh ʔháy k'e ʔedëri dëne landed immigrant húlye helı ʔajá-a?

Té t'ó ʔhay k'e bek'úrejıle dé, t'o hunıdhën sí, ʔeyı bek'ëríhtı'ıs.

T'a ʔháy _____

16. ʔedëri dëne that'ın yatı chu málay yatı chu beghıthën ʔedlát'ı yatı t'á nezú dëne xél yaıtı xadúwıle-a?

T'at'ı dëne dédlın ts'ıʔáne yatı: ʔená yatı-u, ʔeténá yatı-u, Ojıbway-u, Innu/Montagnais-u, Mı'kmaq-u, Dakota-u, Dene yatı-u, Mıchef-u, etc.

- Dódı

Hat'ele dé

Beghıthën dëne yatı – t'at'ı háını

ʔedëri dëne relker sí, dëne yunıs t'at'ı dën ts'ı dálı sí bet'á bek'úrejı-u, Canada k'éyághe harelyú t'at'ı dëne nárádé sí bek'úrejı ʔat'e.

17. ʔedëri dëne bets'ı **thaidëne** ʔedlát'ı dëne ts'ıʔán dálı hılé-a?

Thaidëne snı sı, yunıs tháá ts'ı ʔats'edı, netsún chu netsı chu ʔats'edıle.

T'at'ı ts'ıʔáne ʔat'sedı sı, ʔená ts'ıʔáne-u, Ojibway-u, Mi'kmaq-u, Salısh-u, Dene-u, Blackfoot-u, ʔeténá-u, Beghárek'áse-u, Canadian-u, Málay-u, That'ın-u, German -u, etc.

T'anılt'e ts'ıʔáne sı, bek'érihtł'ıs, t'atthe capital letter snı t'á bek'érihtł'ıs.

18. ʔedëri dëne sı, dëne dédlın ts'ıʔán ʔat'e -u, First Nations tth'ı húlye (North America ts'ı dëne dédlın), beghárek'áse tó hát'ele dé ʔeténá tó (Inuit húlye)?

Note: First Nations snı sı, that'ın yatı t'á Status tó Non-Status tó, ʔeyı tth'ı bexél ʔats'edı.

ʔé dé, ʔeyı dëne dı t'at'ı dëne sı, ʔeyı bek'érihtł'ıs.

- ʔıle, dëne dédlın ts'ıʔán ʔat'ele → **ʔedëri bek'ın question theʔá sı, ʔeyı nıʔı**
- ʔé, First Nations húlye (North America ts'ı dëne dédlın) → **Question 20 ʔeyër nıʔı**
- ʔé, Beghárek'áze → **Question 20 ʔeyër nıʔı**
- ʔé, ʔeténá → **Question 20 ʔeyër nıʔı**

ʔedëri dëne relker sı, *Employment Equity Act* húlye, yatı néth beghá hanı naltsı sı t'at'ú Canada k'éyághe dëne súghá-u harelyı ʔeghálada xa surıdhën bet'á t'at'ú nák'ats'edé-u, t'at'ú dënech'ádı bek'ats'edı-u, t'at'u bet'á dáts'ena xa tsamba halé, ʔeyı hanı naltsı sı, ʔeyı xa bet'át'ı xa.

19. ʔedëri dëne sí:

Tʔatʔi dën helı sí, begá X bekʔéríhtłʔís, ʔłágh ʔáás húlı

- Thatʔín
- South Asian húlye (tʔatʔi ʔadı sí, East Indian-u, Pakstanı-u, Sri Lankan-u, etc.)
- Ledıghá dëné Chinese húlye
- Dën Delzën
- Fılıpino
- Latin American
- Arab
- Southeast Asian (tʔatʔi ʔadı sí, Vietnamese, Cambodian, Laotian, Thai, etc)
- West Asian (tʔatʔi ʔadı sí, Iranian, Afghan, etc)
- Korean
- Ledıghá dëné Japanese húlye
- ʔeyıle begħalthëne – tʔatʔi háını:

20. ʔedëri dëne Status Indian húlye hátʔi dën helı-u (Canada tsʔı *Indian Act* húlye begħár Registered tó Treaty tó tsʔı dëne ʔatsʔedı)?

- ʔıle
- ʔé, Status Indian (Registered tó hátʔele dé Treaty)

21. ʔedëri dëne sí, First Nation tó Indian Band tó tsʔı ʔatʔe-u?

“ʔé” dé, ʔedłágh First Nation tó Indian Band tó?

Tʔatʔi ʔatsʔedı, Musqueam Indian Band tó, Sturgeon Lake First Nation tó, Atikamekw of Manawan tó.

- ʔıle
- ʔé, First Nation/Indian Band

Tʔa First Nation/Indian Band bezı sí

T'at'ú dēne ts'ék'eridhı

22. ʔedēri dēne hanıghay k'e Degáy Már Zá lóna, 2015 núltá k'e ʔedlın nádhēr nı-a?

ʔı́ágh ʔı́h k'e X níá.

ʔedēri bołnı:

T'á dı gá ʔerıtł'ıs sí:

T'a háyqı́la tó, kúé néth nár tó Indian reserve sí, ʔeyı t'a háııı, First Nation to Indian Band to ʔeyıle.

T'at'ú ʔadı sí:

- Lac Brochet 197A, Manitoba húlye ʔeyı t'a, Northlands Band húlye ʔeyıle
 - Wabamun 133A, Alberta húlye ʔeyı t'a, Paul Band húlye ʔeyıle
 - Fort Providence, Northwest Territories húlye ʔeyı t'a, Deh Gah Gotie Dene Council ʔeyıle
 - Fort Hope 64, Ontario húlye ʔeyı t'a, Eabametoong First Nation ʔeyıle
 - Mingan, Quebec ʔeyı t'a, Les Innus de Ekuanıtshıt ʔeyıle
- Degáy Mar Zá lóna 2015 núltá tı́ágh ník'e níya
 - Dı t'a nádhēr ʔeyı ʔala
 - Háyqı́la tó, kúé néth tó, kúé néth nár tó Indian reserve tó ʔeyı **ʔala** nádhēr húlı, t'a kúé nádhēr sí **ʔedı**
 - **Canada k'éyághe** háyqı́la tó, kúé néth tó, kúé néth nár tó Indian reserve to ʔeyı háıt'ı dı ʔedı nádhēr ʔat'e

Háyqı́la tó, kúé néth tó, kúé néth nár tó Indian reserve tó hanıghay k'e t'a nádhēr nı sí ʔeyı bezı dek'érıhtł'ıs.

Province tó Territory tó _____

Postal Code _____

- Canada k'éyághe náıdhēr ʔıle

Hanıghay k'e t'a nēn k'e nádhēr sí, bezı dek'érıhtł'ıs

23. ʔedëri dëne ní sɔlággh gháy kú Degáy Már Zá łóna, 2011 k'e redlín nádhër hılé-a. T'a begá X bek'éríhtł'ís, ʔłággh ʔųų begá núzá.

ʔedëri benolní:

T'ą dı k'e dek'éríhtł'ís sí:

T'a háyɔřła tó, kúé néth nár tó Indian reserve sí, ʔeyı t'a háını, First Nation to Indian Band to ʔeyıle.

T'at'ú ʔadı sí:

- Lac Brochet 197A, Manitoba húlye ʔeyı t'a, Northlands Band húlye ʔeyıle
 - Wabamun 133A, Alberta húlye ʔeyı t'a, Paul Band húlye ʔeyıle
 - Fort Providence, Northwest Territories húlye ʔeyı t'a, Deh Gah Gotie Dene Council ʔeyıle
 - Fort Hope 64, Ontario húlye ʔeyı t'a, Eabametoong First Nation ʔeyıle
 - Mingan, Quebec ʔeyı t'a, Les Innus de Ekuanitshit ʔeyıle
-
- Degáy Mar Zá łóna 2011 núltá tł'ągh ník'e níya
 - Dų t'a nádhër ʔeyı ʔala
 - Háyɔřła tó, kúé néth tó, kúé néth nár tó Indian reserve tó ʔeyı **ʔala** nádhër hılı, t'a kúé nádhër sí **ʔedı**
 - **Canada k'éyághe** háyɔřła tó, kúé néth tó, kúé néth nár tó Indian reserve to ʔeyı hát'ı dı ʔedı nádhër ʔat'e

Háyɔřła tó, kúé néth tó, kúé néth nár tó Indian reserve tó hanıghay k'e t'a nádhër nı sí ʔeyı bezı dek'éríhtł'ís.

Province tó Territory tó _____

Postal Code _____

- Canada k'éyághe náıdhër ʔıle

Nı sɔlággh gháy kú t'a nën k'e nádhër sí, bezı dek'éríhtł'ís

Dënetihkuu t'a ník'eníhízas sí

24. ʔedëri dëne bált'u betihkuu ʔedlín t'a ník'eníhízas-a?

a) Betá

T'a sí begá X nízá tó t'a nën sí háínı

Betá

- Canada k'éyaghe ník'e níya

Canada k'éyaghe ʔle ník'e níya – t'a nën sí háínı:

b) Bą

T'a sí begá X nízá tó t'a nën sí háínı

Bą

- Canada k'éyaghe ník'e níya

Canada k'éyaghe ʔle ník'e níya – t'a nën sí háínı:

Harelyú t'ą sıládhel begha ts'ı yudághé sí (Degáy Már Zá łona, 2001 tthe ník'e níya sí), ʔedëri question 25 ts'ı 49 ts'én ʔeyı berulker.

DËNE HÓNELTËN

25. ʔedëri dëne ʔerehtł'ís kúé, high school húlye tó, ʔeyı bek'ís ʔerehtł'ís kúé xa hultá sí nát'é t'á ʔerehtł'ís betł'alchúth-u?

T'at'ı high school húlye not'e dé ʔerehtł'ís dëne tł'álye k'ís xa hultá sí General Educational Development (GED) snı sí-u tth'ı Adult Basic Education snı sí ʔalnetł'ís ʔerehtł'ís hureldëne xa ʔerehtł'ís kúé náídá ʔats'edı.

High school húlye not'e dé ʔerehtł'ís dëne tł'álye diploma húlye tó, certificate tó

- ʔé, high school húlye not'e dé ʔerehtł'ís dëne tł'alchuth, diploma húlye
 - ʔé, high school húlye not'e dé ʔerehtł'ís dëne tł'alchuth k'ís, certificate húlye
 - ʔle
-

26. a) ?edëri dëne **Registered Apprenticeship** húlye tó begháthën ?elk'éch'a la xa dëne honeltën trades húlye ?eyı xa ?ereht'ıs bets'ı-u?

T'anılt'e begá X níza xa?á sí, hone.

T'at'ı ?adı sí, dënetthíghá k'et'áth dëne helı tó, bër hát'éth dëne helı tó, t'ul dën helı tó, dechën ?eghálana dën helı tó, etc.

Registered Apprenticeship tó ?elk'éch'a la xa dëne honeltën trades húlye xa ?ereht'ıs certificate tó diploma tó

- ?é, Certificate of Apprenticeship húlye tó Certificate of Qualification húlye tó dënets'ı (Journeyman húlye xa hultá)
- ?é, begháthën ?elk'éch'a la xa dëne honeltën trades húlye ?eyı xa ?ereht'ıs dënets'ı certificate tó diploma tó
- ?ıle

b) ?edëri dëne ?ereht'ıs kúé néth nat'é-u, college tó, CEGEP tó, hát'ele dé university húlye ts'ıle ?ereht'ıs certificate húlye tó diploma húlye tó.

T'a bedı: question 26 a) t'a ?ereht'ıs certificate tó diploma tó dënets'ı ghá háadı sí

T'anılt'e begá X níza xa?á sí hone.

T'at'ı ?adı sí, health aid húlye tó, dasídën tó, dëne xél hadı beghálada tó, dënegóth xél ?eghálada tó, sekıı ?ereht'ıs kúé honehtën dën ts'énı tó, dechën xél ?eghálana dën tó.

College tó, CEGEP tó, hát'ele dé university húlye ts'ıle ?ereht'ıs certificate húlye tó diploma húlye tó

- ?é, tagh sá k'á?ó program ts'ı ?ereht'ıs certificate tó diploma tó dëne ts'ı
- ?é, tagh sá ts'ı ?ıgh ghay ts'én program ts'ı ?ereht'ıs certificate tó diploma tó dëne ts'ı
- ?é, ?ıgh ghá ts'ı náke gháy ts'én program ts'ı ?ereht'ıs certificate tó diploma tó dëne ts'ı
- ?é, náke gháy ?áas xa program ts'ı ?ereht'ıs certificate tó diploma tó dëne ts'ı
- ?ıle

c) ?edëri dëne ?ereht'ıs kúé néth that'ın yatı t'á university húlye, ?eyı nat'é xa ?ereht'ıs bet'alchúth-u, certificate tó, diploma tó, degree húlye tó?

T'anılt'e begá X níza xa dé, hone.

?ereht'ıs kúé néth that'ın yatı t'á university húlye ?eyı not'e dé ?ereht'ıs dëne t'alchuth, certificate tó, diploma tó, degree húlye tó

- ?é, ?ereht'ıs kúé néth that'ın yatı t'á university húlye ?eyı not'e dé ?ereht'ıs dëne t'alchuth bachelor húlye ?eyıle dëne ts'ı
- ?é, ?ereht'ıs kúé néth that'ın yatı t'á university húlye ?eyı not'e dé ?ereht'ıs dëne t'alchuth hát'ı dëne ts'ı, bachelor húlye (t'at'ı ?ats'edi sí, B.A tó, H.A (hons.) tó, B.Sc. tó, B.Ed. tó, L.L.B. tó)

- ʔé, ʔerehtʔ'ís kúé néth that'ín yatí t'á university húlye ʔeyí not'e dé ʔerehtʔ'ís dëne tʔ'álchuth bachelor húlye ʔeyí beʔáás dëne ts'í
- ʔé, ʔerehtʔ'ís kúé néth that'ín yatí t'á university húlye ʔeyí not'e dé ʔerehtʔ'ís dëne tʔ'álchuth hát'í dëne ts'í, nádórelýa tó, dëneghú ts'í nádórelýa tó, tech'ádí ts'í nádórelýa tó, hat'ele dé, dënenághé xa nádórelýa hát'í (M.D. tó, D.D.S. tó, D.M.D. tó, D.V.M. tó, O.D. tó)
- ʔé, ʔerehtʔ'ís kúé néth that'ín yatí t'á university húlye ʔeyí not'e dé ʔerehtʔ'ís dëne tʔ'álchuth master's degree húlye ʔeyí dëne ts'í (t'at'í ʔats'edí sí, M.A. tó, M.Sc. tó, M.Ed. tó, M.B.A tó)
- ʔé, doctorate húlye ʔerehtʔ'ís dëne ts'í (t'at'í ʔats'edí sí, Ph.D)
- ʔíle

27. ʔedërí dëne t'a ʔerehtʔ'ís kúé néth nat'e xa ʔerehtʔ'ís betʔ'álchúth sí, ʔedlágħ ʔerehtʔ'ís t'a **deʔáás** ʔat'e-a?

Té t'a ʔat'e sí háíni

T'at'ú ʔáádí sí, behchén satsán selʔí dën tó, ʔejëre k'élní dën tó, registered nurse helʔí tó, civil engineering húlye tó, behchén dánechá t'á séréghay dën tó, sekui ʔerehtʔ'ís kúé yís dádél tthe honehtën dën tó, political science húlye tó, etc.

Jat'u capital letters sní sí, hát'ú bek'éríhtʔ'ís:

COMPUTER ENGINEERING TECHNOLOGY

T'a ghá dëne hónéltá sí ʔeyí na t'at'í ʔerehtʔ'ís dënetʔ'álchúth sí, certificate tó, diploma tó, degree tó.

HAT'ELE DÉ

- High school húlye ʔáás ʔerehtʔ'ís, certificate tó, diploma tó, degree tó dëne ts'íle dé → **Question 29 ʔeyër níʔí**

28. ʔedërí dëne t'a ʔerehtʔ'ís kúé nat'e xa t'at'í ʔerehtʔ'ís betʔ'álchúth sí, certificate tó, diploma tó, degree tó, ʔeyí ʔedlágħ province tó territory tó ts'í betʔ'álchúth ʔat'e-a?

Canada k'éyaghe dé – t'a province tó territory tó háíni:

HÁT'ELE DÉ

Canada k'éyaghe ʔílé – t'a nën háíni:

29. Fedëri dëne Łuedaktí Zá 2015 núltá ts'í zereht'ís kúé náidhër-u, college tó, CEGEP tó, university tó?

T'anílt'e begá X níza xa?á sí hone.

Zereht'ís kúé nach'áidí sí, **bet'á** certificate tó, diploma tó, degree tó dënets'í lé xa, **zeyi zúh húltágh xa**. Computer bet'át'í t'á zereht'ís kúé nach'áidí dé, zeyi tth'í hultágh zat'e.

Łuedaktí Zá 2015 núltá sí ts'í:

- Zé, sekui dánechíle zereht'ís kúé naidil naidá tó, junior high school húlye naidá tó, hat'ele dé high school naidá tó
- Zé, zelk'éch'a la xa dëne honeltën trades húlye zeyër naidá tó, business school húlye naidá tó, háyqríla college he?á naidá tó, technical institute húlye naidá tó, CEGEP naidá tó, zeyíle university zúle naidá tó
- Zé, university naidá
- Zúle, Łuedaktí Zá 2015 ts'í zereht'ís kúé naidáile

Fedëri bołni:

Fedëri dëne ja ts'í relker sí, Dzík'e, Degáy Már Zá zúlaghe núltá ts'í Dzít'ás Degáy Már Zá láísdí, 2016 núlta ts'én zeyi kú gha relker zat'e. ?ahú beghá k'úrilyá ríłú dé, ja ts'én yanelti 1-855-700-2016.

T'AT'Ú ZEGHÁDÁLADA HÁ?A

Fedëri relker sí, tsamba hałé xa zeghálada, zeyi gha dëne relker zat'e.

30. Fedëri dëne Dzík'e, Degáy Már Zá zúlaghe núltá ts'í Dzít'ás Degáy Már Zá láísdí, 2016 núlta ts'én bets'én nání xa zedlánílt'e satsí xa zeghálana tó, tsamba deltsí xa zedeba zedlánílt'e satsí zeghálána-a?

Dzík'e, Degáy Már Zá zúlaghe núltá ts'í Dzít'ás Degáy Már Zá láísdí núltá ts'én harelyú la xa t'anílt'e satsí zeghálahdá, dëne ts'én nání xa tó, zedeba tsamba hałé xa tó t'anílt'e satsí sí bek'ériht'ís.

T'a satsí bedí:

- zeya ts'elí t'á la gha nach'áidíle tó, kúts'el?a xa dzí hílchú tó, zeyíle xa tth'í

T'anílt'e satsí hultá:

- zeghálada xa dzí xant'u dëne ts'én nání tó, nezú dëneba zeghálada xa tsamba dëne t'at'á tó, dëne gha t'así nání t'á tsamba dënet'át'á tó
- t'anílt'e satsí zeghálada bezáqs zeghálada xa dëne ts'én nání
- dëne lá t'á t'así hałé dënegha nání
- bet'á tsamba hałé xa business hats'el?á

- ʔeldzus ts'el̩a tó, náts'elzé tó, h̩e gh̩a náts'edh̩er tó (kuts'el̩a xa ʔaat'ɪ dé, hultáíle)
- bet'á náts'elzé-u, h̩e gh̩a náts'edh̩er-u, ʔeldzus heky̩a, ʔeyɪ ts'ɪ yú suridh̩en
- ch̩éth d̩en dzér̩el̩ɪ

T'anílt'e satsí (t'a satsí ts'én nithíle sí)

_____ → **Question 36 ʔeyër nɪʔɪ**

HAT'ELE DÉ

- Dódí → **ʔed̩erɪ k'ín relker sí, ʔeyɪ nɪʔɪ**

31. ʔed̩erɪ d̩ene Degáy Már Zá ʔɪ́ághe núltá ts'ɪ Degáy Már Zá láísd̩ɪ núltá ts'én bela ts'ɪ thíle ts'én beredí tó, bela ch'ás ts'ɪ h̩úle tó, tsamba deltsɪ xa háɪʔa ch'ás héɪ-u?

ʔɪ́ágh ʔɪ́h̩ k'e X níʔá

- ʔɪle
- ʔé, belá ts'ɪ thíle ts'én beredí h̩úɪ, ʔeyër la gh̩a nɪda xa
- ʔé, kúts'el̩a xa dzɪ h̩ɪlchú tó, ʔeya ts'el̩ t'á la gh̩a nach'áídile tó, strike snɪ tó, la gh̩a nach'áídél ch'á ʔedáréldeth tó, ʔeyíle xa tth'ɪ

32. ʔed̩erɪ d̩ene Degáy Már Zá ʔɪ́ághe núltá ts'ɪ Degáy Már Zá láísd̩ɪ núltá ts'én la goth h̩úníldh̩er xa beba sújá ʔat'e-u, d̩ɪ dzeratagh h̩úk'e dé?

- ʔɪle
- ʔé

33. ʔed̩erɪ d̩ene d̩ɪ dzeretay xa Nádáíd̩zɪ Zá ɪóna núltá ts'ɪ Degáy Már Zá láísd̩ɪ 2016 núltá ts'én bets'én nání xa la káneta-u?

T'at'ú ʔadɪ sí, ʔed̩erɪ d̩ene employment centre h̩úlye gh̩a náheya tó, t'á la dábetst'ɪ sí rílker tó, hanɪ ʔereht'ís yé yatɪ níʔa tó beyé la xa nɪʔa tó, etc.

ʔɪ́ágh ʔɪ́h̩ k'e X níʔá

- ʔɪle → **Question 35 ʔeyër nɪʔɪ**
- ʔé, hétt'ás ʔeghálana xa la kanidh̩ɪ
- ʔé, tanís dzɪ ʔɪ́h̩ ʔeghálana xa hát'I la kanidh̩ɪ (ʔɪ́ágh dzeretagh tónas satsí k'ázó ʔeghálana)

34. ?edëri dëne Dzík'e Degáy Már Zá ?lággh ts'ì Dz'ít'ás Degáy Már Zá láísdì, 2016 núltá ts'én la húníthir xadúwíle -u?

?lággh ?ùh k'e X nízá

- ?é, la kúníldhír xadúwíle hìle
- ?ìle, ?ahdën la hutún
- ?ìle, ?eya lì tó sát'u bek'urélzà t'á ?eghálana xazàile
- ?ìle, bélat'in ts'éni tó, t'así heltsì tó hazà t'á
- ?ìle, ?ereht'ís kúé náidá
- ?ìle, t'así t'á

35. ?edëri dëne tháíle húlí t'ógh nade bets'én nání xa ?eghálaná tó ?edeba tsamba deltsì xa ?eghálaná-a?

?lággh ?ùh k'e X nízá

- 2016 kú → ?edëri k'ín relker sí, ?eyì nìzì
- 2015 kú → ?edëri k'ín relker sí, ?eyì nìzì
- 2015 tthe → Question 49 ?eyër nìzì
- Hánódhërle → Question 49 ?eyër nìzì

?edëri bołni: Question 36 ts'ì 45 ts'én ?edëri dëne Degáy Már Zá ?lággh ts'ì Degáy Már Zá láísdì, 2016 núltá ts'én belá tó ?edeba tsamba deltsì xa ?eghálaná ?eyì ghà relker zat'e. ?edëri dëne kú ?eghálanáíle dé, ?elets'elts'ún Dzì Zá ?lággh, 2015 núltá ts'ì t'ó la tháá hutún sí, ?eyì ghà hádì xa. ?edëri dëne ?lággh ?áás la hutún dé, t'a la **satsì lã** ?eghálaná sí, ?eyì ghà dëne xél halnì xa.

36. ?edëri dëne ?edlággh ba ?eghálaná-a?

T'ã tsamba deltsì xa ?edeba ?eghálana sí, bets'ì business bezì nízá. ?eyì business bezì hulíle dé, ?eyì dëne bezì nízá.

Jat'u capital letters snì sí, hát'ú bek'éríht'ís:

ABC CONCRETE PRODUCTS LIMITED

Firm húlye bezì tó, níé ts'én k'alldhër tó, etc.

Section húlye tó, t'a kúé yízi, t'a department húlye, etc.

37. ?edëri ?edlát'ı ?egháláda ?at'e-a?

Té háını xa?á. T'at'ú ?adı sí:

- band beba ?ereht'ıs sureldhën
- dasídén
- ?ue ghá náts'edhër tó ?eldzus ts'e?a tó
- sekui dánechíle ?ereht'ıs kúé honeltën
- háyqríla ?eya kúé
- behchén chogh t'á t'ası ?elánalyı ghálada
- dëne ?edeba ?eghálana bela t'á t'ası hełtsı
- beghá shé?h'elyı nání náník'é

T'at'ı ?eghálada ?at'e

38. ?edëri dëne ?edlágh belá ?at'é?

Té háını xa?á. T'at'ú ?adı sí:

- membership clerk húlye dën helı
- dasídén helı
- ?ue ghá nádhër tó ?eldzus the?a tó dën helı
- sekui dánechíle ?ereht'ıs kúé honeltën dën helı
- háyqríla nurse helı
- behchén chogh k'élnı
- dëne bela t'á t'ası hełtsı helı
- náník'é yıs ?eghálana

(Dëne ?elxel dën helı dé, t'anıłtha níyá sí, háını)

T'a dëne lá

39. ʔedëri dëne belá sí, ʔedlágħ t'a deʔáás ʔeghálana – a?

Té háini xaʔa. T'at'ú ʔadi sí:

- band member dálı sí, yezi níle
- t'ası ch'ás náneʔën
- ʔue ghá nádhër-u, seyíle tó techadí k'éthıch'el
- grade 2 sekui ʔereht'ıs küé honeltën
- dëne ʔeya dálı sí, yets'ëni
- behchën chogh t'á dzéréghay
- tthe tó dechën tó ʔegháth
- satsán bet'á t'ası nání ghálana

T'a ʔıhı ʔınga ghálana

40. ʔedëri la tó business tó xa dé, ʔedëri dëne:

ʔılagħ ʔıhı k'e X níá

- ʔeghálada xa dzı xant'u dëne ts'ën nání tó, nezı dëneba ʔeghálada xa tsamba dënet'at'á tó, dëne ghá t'ası nání t'á tsamba dënet'at'á tó → **Question 42 ʔeyër nıhı**
- bets'ën nánile-u, bedën tó bets'an tó, belát'in tó ts'ı t'ası neshe haʔa farm húlye ʔeyër tó, business tó ʔeyër ʔeghálana → **Question 42 ʔeyër nıhı**
- tsamba deltsı xa thën ʔedeba ʔeghálana (denı thën tó dënexél tó)?
- Tsamba deltsı xa ʔedeba ʔeghálada-u, dëne ts'ën nání t'á bets'édı (denı thën tó dënexél tó)?

41. ʔedëri dëne tsamba deltsı xa ʔedeba ʔeghálana dé, bets'ı farm tó business tó company húlye helı xa hultágħ ʔalyá-u?

- ʔıle
- ʔé

42. ʔedëri dëne ʔedlîn t'a hétł'ás ts'ën ʔeghálana-a?

ʔedëri bołni:

T'ą dı k'e dek'érihtł'ıs sí:

T'a háyqrıla tó, kúé néth nár tó Indian reserve sí, ʔeyı t'a háını, First Nation to Indian Band to ʔeyıle.

T'at'ú ʔadı sí:

- Lac Brochet 197A, Manitoba húlye ʔeyı t'a, Northlands Band húlye ʔeyıle
- Wabamun 133A, Alberta húlye ʔeyı t'a, Paul Band húlye ʔeyıle
- Fort Providence, Northwest Territories húlye ʔeyı t'a, Deh Gah Gotie Dene Council ʔeyıle
- Fort Hope 64, Ontario húlye ʔeyı t'a, Eabametoong First Nation ʔeyıle
- Mingan, Quebec ʔeyı t'a, Les Innus de Ekuanitshit ʔeyıle

T'a ʔegháláda sí, t'ą beba ʔegháláda t'a háłʔa sí, that'ın yatı t'á address snı, ʔeyı ʔelét'e le dé, ʔedëri dëne t'a ʔeghálana sí, ʔeyı bek'érihtł'ıs (t'at'u ʔadı sí, t'ą sekui ʔerehtł'ıs kúé honeltën sí, t'a ʔerehtł'ıs kúé bets'ı address, ʔeyı hádı xaxą, t'ą ʔerehtł'ıs kúé ghą k'aldhër, ʔeyıle).

- Bekúé ʔeghálana (farm tth'ı k'e) → **Question 45 ʔeyër nıłʔı**
- Canada k'éyaghe ch'ásı ʔeghálana → **Question 45 ʔeyër nıłʔı**
- T'a ʔeghálana bets'ı address hulıle → **ʔedëri k'ın relker sí, ʔeyı nıłʔı**
- ǰa yuyághé t'a bek'úrétł'ıs sí, ʔeyër ʔeghálana:

Tılu t'a bezi sí (yudághé t'at'ú k'ek'eréhtł'ıs ʔeyı k'ızı)

Háyqrıla tó, kúé néth tó, kúé néth nár tó Indian reserve tó

Province tó Territory tó _____

Postal Code _____

43. a) ¿edëri dëne ¿edlât'u la ghâ nıda-a?

¿edëri dëne t'at'ú la ghâ nıda sí, hétl'ás ts'én ¿elk'ıs ledé, t'at'ú hétl'ás ¿ungâ la nıda sí, **¿eyı begâ dek'érıhtl'ıs.**

“Subway tó elevated rail húlye tó” ¿eyı begâ dek'érıhtl'ıs, ¿edëri xa:

- Vancouver Sky Train,
- Toronto Subway/RT,
- Montréal Metro.

“Light rail tó, streetcar tó, commuter train tó” ¿eyı begâ dek'érıhtl'ıs, ¿edëri xa:

- Vancouver West Coast Express,
- Calgary CTrain,
- Edmonton LRT,
- Toronto streetcars,
- Toronto GO Train,
- Ottawa O-Train,
- Montréal commuter trains.

“Other method” ¿eyı begâ dek'érıhtl'ıs, ¿edëri xa:

- ATVs and snowmobiles,
- dzeret'áy
- ts'ı
- Beschénáze Car tó, truck tó van tó – behchén k'élnı → **Question 43 b) ¿eyër nı¿ı**
- Beschénáze Car tó, truck tó van tó – behchén yé ts'eda → **Question 43 b) ¿eyër nı¿ı**
- Bus yé → **Question 44 a) ¿eyër nı¿ı**
- Subway tó elevated rail tó → **Question 44 a) ¿eyër nı¿ı**
- Light rail tó, streetcar tó commuter train tó → **Question 44 a) ¿eyër nı¿ı**
- Ts'ıcho behchén nálı → **Question 44 a) ¿eyër nı¿ı**
- Hegal t'á la ts'én nada → **Question 44 a) ¿eyër nı¿ı**
- Bicycle → **Question 44 a) ¿eyër nı¿ı**
- Motorcycle tó, scooter tó, moped tó → **Question 44 a) ¿eyër nı¿ı**
- Other method húlye beghálthën ¿ats'edı → **Question 44 a) ¿eyër nı¿ı**

b) ¿edëri dëne beghálthëne ¿edlánílt'e dëne ¿edëri beschén yé la ts'én nadél-a?

- Thëne nada
- Nándën
- Tãne tó, ¿eyı ¿áás tó

44.a) ?edëri dëne ?edlánílt'e ghà nǐ?à dé la ts'én nada **zúnílé**-a?

satsí nogël

:

- a.m.
- p.m.

b) ?edlánílt'e nogël t'á ?edëri dëne la ghà nídá-a?

_____ ← T'anílt'e nogël

45. a) ?edëri dëne t'a belá sí, ?eyër ?edlággh yatí t'á yaftí-a?

- That'ín yatí
- Málay yatí
- ?eyíle yatí – t'at'í háíní

b) ?edëri dëne t'a belá sí, t'a yatí t'á yaftí sí ?eyí begháthhën ?edú yatí t'á yaftí-u?

- ?lé
- ?é, That'ín yatí
- ?é, Málay yatí
- ?é, ?eyíle yatí – t'at'í háíní

46. Fedëri dëne 2015 k'e redlánílt'e dzeretágh regháláná-a?

2015 k'e harelyú t'a la ts'utún sí ts'í t'anílt'e dzeretágh dëne ts'én nání xa reghálada tó tsamba ts'eltsi xa redeba reghálahdá tó reyí bek'úrúlt'ís.

T'a dzeretagh bexél hultágh sí:

- k'úrelza xa dzí hílchú tó reya lí t'á zaíú bets'én nání-u, reghálanáíle,
- harelyú dzí tó tanís dzí xa regháláná,
- reghálada xa dzí xant'u dëne ts'én nání tó, nezú dëneba reghálada xa tsamba dëne t'at'á tó, dëne ghá t'así nání t'á tsamba dënet'át'á tó,
- redeba reghálana,
- bets'én náníle-u, ríágh kúé ts'í xél farm húlye tó business tó k'e reghálána.

- Dódí → Question 49 reyër nízi

HÁT'ELE DÉ

_____ ← T'anílt'e dzeretagh

47. Fedëri dëne t'anílt'e dzeretagh xa regháláná sí, redlát'ú t'a dezáás regháláná-a, harelyú dzí tó tanís dzí tó?

Ríágh ríh k'e X nízá

- Harelyú dzí (ríágh dzeretágh tónas satsí tó reyí záás tó)
- Tanís dzí (ríágh dzeretágh tónas satsí k'ázó)

48. 2015 kú, fedëri dëne bets'én nání xa reghálana t'á beba sekui k'áni xa nální-u, dzídhe sekui k'áni kúé tó, beba sekui k'áni tó?

Sekui dëneba bek'áni tó day camps húlye náidíl tó t'á súghá nílt'e dëne reghádálana, hát'e dé t'anílt'e ríágh ríh bek'éríht'ís.

“?é” tó “?íle” tó dını.

“?é” dé, 2015 xa t'anílt'e sí bek'éríht'ís.

- ?é → \$ _____ .00
 - ?íle
-

49. 2015 kú ʔedəri dëne bets'ánkui chu ʔalehehdagh hülé t'á, beskén tó bets'ánkui tó ts'eni xa tsamba yets'én nálni-u?

Dëne ts'ánkui tsamba bets'én nání sí, support payment húlye ʔat'e-u, ʔeyi t'anílt'e nání xaʔa sí, ʔereht'ís hálí t'á súgháíłthá hant'u t'anílt'e nóni dëne héts'edi lasí hánílt'e nání xaʔa. Benás t'asíle xa tsamba dëneghá t'á lásí, ʔeyi hultágh xaile. T'anílt'e support payment húlye dëne ts'én nání sí, ʔeyi ʔúłí hultágh xa.

“ʔé” tó “ʔíle” tó dını.

“ʔé” dé, 2015 xa t'anílt'e sí bek'éríht'ís.

- ʔé → \$ _____ .00
 - ʔíle
-

STEP F

ʔedəri kúé náts'edé sí, question F1 ts'í F10 ts'én ʔeyi ghá berulker.

ʔeyi questions sí, Degáy Már Zá lóna, 2016 núłtá ʔeyi kú ts'í relker ʔat'e.

Dwelling snı sí, kúé thën yís dóníʔa beyé náts'edé ʔats'edi. ʔedəri yís dóníʔa sí, ʔahdën dëne nádhër bekúé yís ts'í dóníʔa ʔats'edíle.

F1. Kúé -u, bek'e taxes nání-u, hídı kún nání-u, etc. ʔeyi sí ʔedłágh t'a náyełní-a?

ʔıłágh ʔáás ʔedəri k'e nálni dé, t'anílt'e sí bek'éríht'ís.

- Dëne 1
 - Dëne 2
 - Dëne 3
 - Dëne 4
 - Dëne 5
 - ʔedəri kúé xa ʔıłágh dëne bezí heʔa sí, begháłthën questionnaire tth'ı k'e theʔa.
 - T'á dëne ʔa nádhërle sí
-

F2. First Nations t'a nádé tó Indian Reserve tó dène dédlín t'a nádé sí tó zeyër nánedhër dé, Question F2 a) rilker. Hát'ele dé, **F2b) zeyër nı́ıı.**

a) Zedëri kúé sí, band ts'ı kúé zat'e tó, kúé dëneghá náht'á kúé tó, deghár nets'ı kúé tó zeyër neghalthën zı́ııgh dën nádhër bets'ı kúé tó, zedlát'ı kúé zat'e-a?

- Band ts'ı kúé → **Question F3 zeyër nı́ıı**
- Deghár dënets'ı kúé (zaıı bek'e nánı hılı) → **Question F3 zeyër nı́ıı**
- Kúé dëneghá náht'á (tsamba dédlın t'á nánıle hılı) → **Question F3 zeyër nı́ıı**

b) Zedëri kúé sí, nën tó, zeyër neghalthën zı́ııgh dën nádhër kúé nuweghá náht'á tó, nuwets'ı t'ó?

- Deghár dënets'ı kúé (zaıı bek'e nánı hılı)
- Kúé dëneghá náht'á (tsamba dédlın t'á nánıle hılı)

F3. Zedëri kúé sí, condominium development snı, zeyı xél zat'e-u?

- Zé
- Zıle

F4. a) Zedëri kúé yıs zedlánılt'e kúe hulı-a?

T'a hultágh: beyé bër hát'éth kúé, beyé nats'etıs kúé, dahkúé sélyá tó dechëntél yaghe kúé sélyá tó, etc.

T'a hultáıle: ts'áıkúé, zeltónııa, kúé yıs dónııa, kúaze yurııa, tıdá kúé tth'ı beyé business hılye beghálada kúé.

_____ ← T'anılt'e kúé yıs kúe hulı

b) **Zedlánılt'e beyé nats'etıs kúé rát'e-a?**

T'a hultágh: harelyı t'a kúé beyé nats'etıs kúé xa hultágh sí, zeyıle xa bet'át'ı hılı. Dechëntél yaghe kúé zeyër beyé nats'etıs kúé dáthela sí, zeyı tth'ı hultágh.

_____ ← T'anılt'e beyé nats'etıs kúé hulı

F5. ?edëri kúé redlôgh t'a háli – a?

T'ó redëri kúé halé not'e sí, ?eyi t'a bek'érihtl'ís, nadés kúé senohúlyá tó, beghínerát'agh tó, ?enat'agh tó, ?eyi kú le. T'o ghay bek'úrejãile dé, t'o hunıdhën sí sát'ele.

- 1920 tó ?eyi tthe tó
 - 1921-1945
 - 1946-1960
 - 1961-1970
 - 1971-1980
 - 1981-1990
 - 1991-1995
 - 1996-2000
 - 2001-2005
 - 2006-2010
 - 2011-2016
-

F6. ?edëri kúé sí, senályá dé súgha xá-u?

Nezı-ı xa senalye tó beghínerát'agh sí, ?eyi hultágh xaile.

- ?ıle, kúé yıs t'así sureldhën ?eyi ?ıhı (yıs naretl'ís-u, beyágh hurék'ën yé selye, etc.)
 - ?é, **hútl'áth hanúnıle** hılı (dechëntél hákár tó, bricks húlye tó shingles húlye tth'ı tó, kats'édıl nezıle tó, yat'ár tó, etc)
 - ?é, **hútl'áth sénólye** xa?á (tu hetl'él nezıle-u, hídı kún tl'ulé nezıle, yat'ár senalye xa?á, dechëntél tó, tthít'agh tó, etc.)
-

F7. ?edëri kúé sí, t'así huneshé k'é há?á-u, ?ıágh ?eyër nádhër sí, yeghálaná há?á-u?

- ?é → Yuneth page k'e Step G ?eyër nı?ı,
 - ?ıle → redëri ?alı ?anele
-

Ƴedëri kúé għa relker sí, question **F8** ts'ı **F10** ts'én Ƴeyı għa dëne xél holnı, Ƴıágh kúé Ƴáás kúé hailya dé hılı.

Ƴat'é t'anılıt'e bek'órejaile dé hılı, t'anılıt'e hunıdhën sí háını.

F8. Ƴedëri kúé xa, ƳILÁGH GHAY (ní nákeƳadhel zá) xa Ƴedlánílt'e Ƴedëri nání Ƴat'e-a:

a) híđı kún?

- Dódı
- Kúé nání xél tó, begħalthën t'ası nání xél

HÁT'ELE DÉ \$ ____ .00 Ƴıágh ghay hant'u

b) tlesdógh tó, gáslın tó, coal hılye tó, tsës tó, begħalthën t'ası hurék'én?

- Dódı
- Kúé nání xél tó, begħalthën t'ası nání xél

HÁT'ELE DÉ \$ ____ .00 Ƴıágh ghay hant'u

c) Tu chu háyırıla dëne ba súrıdhën Ƴegħálada

- Dódı
- Kúé nání xél tó, begħalthën t'ası nání xél

HÁT'ELE DÉ \$ ____ .00 Ƴıágh ghay hant'u

Question **F2 a)** k'e "Band Housing" dek'érílt'ıs dé, **yuneth page k'e Step G Ƴeyër nılı**

Question **F2 a)** tó **F2 b)** tó k'e "Dënegħa Nahta" dek'érílt'ıs dé, **question 9 Ƴeyı Ƴahı zanele**

Question **F2 a)** tó **F2 b)** tó k'e "Degħár Dënets'ı" dek'érílt'ıs dé, **question 10 Ƴeyër nılı**

F9. T'á kúé BEGħA NÁHT'A náını sí, (a) chu (b) chu Ƴeyı għa dëne xél holnı:

a) Ƴedëri kúé Ƴıágh za k'e Ƴedlánílt'e nání-a?

- Dënegħa náht'á tsamba t'á náníl hılı

HÁT'ELE DÉ \$ _____ .00 Ɂłágh za hant'u

b) Ɂedëri kúé nání dënets'édı-u?

T'ó kúé nání dënets'édı sí Ɂeghálada t'anílt'e halé Ɂeyı ghár kúé nání tó, kúé déttle nání tó, kúé dëne ghá nálye kúé tó, kúé nání t'á dënets'édı tó, tth'ı kúé nání xa tsamba dëne ghat'á.

- Ɂé
- Ɂıle

F10. Tą deghár kúé bets'ı sí Ɂıh a) ts'ı e) ts'én Ɂeyı ghá dëne xél holnı:

a) Ɂedëri kúé Ɂłágh za k'e Ɂedlánílt'e bek'e tsamba nıt'ágh Ɂat'e-a?

- Dódı → **Part c) Ɂeyër nıłı**

HÁT'ELE DÉ \$ _____ .00 Ɂłágh za hant'u

b) Part a) k'e t'a bek'eréht'ıs sí, Ɂeyı property taxes (kúé ní k'e theɁá xa taxes nání tó, Ɂereht'ıs kúé tth'ı xa taxes nání tó) snı sí bexél -u?

- Ɂé → **Part d) Ɂeyër nıłı**
- Ɂıle

c) Ɂedëri kúé xa Ɂłágh ghay Ɂedlánílt'e property taxes (kúé ní k'e theɁá xa taxes nání tó, Ɂereht'ıs kúé tth'ı xa taxes nání tó) nání xa hunıdhën -a?

- Dódı

HÁT'ELE DÉ \$ _____ .00 Ɂłágh ghay hant'u

d) Ɂedëri kúé neghá nání xa dé, Ɂedlánílt'e xa neghá nání xa rıłı-a?

\$ _____ .00

e) Condominium yé náts'edhër dé, Ɂłágh za k'e Ɂedlánílt'e condominium fees húlye nání -a?

- Dódı

HÁT'ELE DÉ \$ _____ .00 Ɂłágh za hant'u

STEP G

Ƴedëri dëne relker sí, Ƴerehtl'ís k'e harelyú t'á bezí thela sí, Ƴeyí beba Ƴat'e, sekui sɔlágħadhël begháy k'ázó Ƴeyí tth'í xél. Dëneba yaneltí xa dé, t'á beba yaneltí sí, **beríker** xáƳá.

G1. Ƴedëri dëne sí, **2016 dëne hultágh ts'í haní náltsí sí yunéth xaƳá 2108 Ƴeyër ghá núdhër dé, beghá dëne xél hadí xa sát'ele-u?** (dú census náltsí t'ágh lótona ts'én náke gháy)?

Ƴé dímí Ƴuhdú yunéth dëne dáníye chú t'a t'así k'édáúnetí sí nehaní neheƳí xadúwíle, **2016 census náltsí t'ágh lótona ts'én náke gháy húdhër dé, 2108 kú.**

Dëne 1

- Ƴé
- Ƴíle

Dëne 2

- Ƴé
- Ƴíle

Dëne 3

- Ƴé
- Ƴíle

Dëne 4

- Ƴé
- Ƴíle

Dëne 5

- Ƴé
 - Ƴíle
-

STEP H

Mársı nuwets'íní xa.

YATI NÍT'Á

Ƴedëri għa t'asáini rílǵ dé, yuyághe bek'ériht'ís xadúwíle:

- questionnaire húlye t'at'ú dek'ériht'ís sí (t'at'ú ǵadı sí, t'a għa dëne relker búrenile tó nezú benuredíle tó),
- questionnaire t'at'ú ǵalyá sí (t'at'ú ǵadı sí, t'áát'ı-u, t'alkéth-u, dek'eréht'ís t'aılyǵ).

T'A GħA NUWEXÉL HOLNI SÍ YATI NÉTH T'Á BEK'ÁNI ƳAT'E

T'a għa nuwe xél holni sí yuzáné dëne yeǵı ch'á bek'áni xa yati néth theǵa Ƶat'e. Harelyú t'ǵ Statistics Canada Ƶeghádálana sí, yuzáné dëne xél hasni xáıle dádı-u, yati níla Ƶat'e. Nén hę dıníle lásı, nehanı għa dëne xél holni sí, Statistics Canada begħalthën dëne xél hadı xaǵıle. Ƴedëri nén hát'u neba háǵa Ƶat'e.

Part 2

T'a t'á t'a għa d'ene relker

CENSUS SNI SÍ ?ADLÁGH ?ATS'EDI-A?

?eyi census sí, bet'á ?edëri nën k'e t'anílt'e dëne nádé-u, t'at'é nák'adé sí bek'óreja. Jà Canada k'éyághe harelyú dëne nádé sí census dëne ts'í haní náltí sí harelyú dëne xél ha?á.

?edëri census ?ereht'ís nenéth t'á dëne ts'í haní náltí sí, bet'á Canada k'éyághe dëne t'a ts'én nádé-u, t'at'ú nák'adé-u, t'at'ú tsamba ?edelts'í-u, tth'í t'at'í kúé yé nádé sí ?eyi bet'á bek'óreja ?at'e.

2016 k'e dé, Canada k'éyághe dëne nárádé sí, 25% hánílt'e dëne relker xa ?ereht'ís nenéth beghá nílye xa. Benás dëne relker xa ?ereht'ís nedúwí beghá nílye xa.

CENSUS T'Á DËNE RELKER HÁ?Á SÍ, ?ADLÁT'E T'Á BET'ÓRÉ?A ?AT'E-A?

Census ts'í haní náltí sí, níé ts'é k'aldhër-u, businesses dólí-u, háyqríla t'así ?elk'éch'a k'e ?eghádálada-u, tth'í begháthën t'así ?edú beghádálada sí, ?eyi haní náltí sí, beghá t'a nánedhër-u, tth'í já Canada k'éyághe t'at'ú t'así halé-u, t'at'ú t'así ghadálada xa ?eyi beghá bek'óreja ?at'e.

DËNE XÉL HOLNI SÍ, NEHANÍ ?EDLÁLYE XÁ?

Nehani náltí sí, *Statistics Act* húlye, ?eyi yatí néth the?á beghá haní náltí sí, ?eyi beghá xa dé, yuzáné dëne nehani ye?í ch'ás té nezú bek'áni xa?á. Nehani sí, Statistics Canada yuzáné begháthën haní náltí sí, ?eyi xa yet'át'í xadúwíle-u, tth'í haní náltí sí nezú net'í-u, bek'auneta xadúwíle. Statistics Canada becheleku begháthën ?lággh huli dëne haní he?í xa?áile-u, tth'í yet'á dënezí húzí xa?áile.

NËN T'A NETS'ÉN HALÍ

2016 Census xa nehani náltí sí, ?eyi beghá Canada k'éyághe t'at'ú há?á-u, t'at'ú ?edú ?ane sí, ?até ?elth'í-u bek'óreja ?at'e. ?edëri jat'í dëne xél holni sí, nehani bet'á nets'í háyqríla yet'órel?a ?at'e bet'á dëne ts'édí xa surídhën há?á ?at'e, t'at'ú ?adí sí, seku dëneba bek'áni surídhën-u, seku ?ereht'ís kúé honeltën t'at'ú há?á-u, ?lággh hárel?a t'at'ú bets'édí xa?á-u, dëne kúé yé nádé t'at'ú ?eyi surídhën-u, tth'í la xa dëne hóneltën, ?eyi hát'í bek'e ?eghálada xa bet'órel?a ?at'e.

T'A T'Á ZEREHT'ÍS NEDÚWÉ DÈNE RÍLKER SÍ

STEP A – Nets'ı beyé yatı t'a hultágh sí rılzı zeyı questionnaire k'e t'atú dène xél holnı sí, zeyı beghá nurılker rılzı dé xalızı. Computer yé t'a ts'én nets'én zeret'ıs sí, zeyı hát'u tth'ı nets'én yatı dé háne zeyı xa rılzı. T'a nánedhër chu t'a ts'én neba zeret'ıs zeyı tth'ı rılzı, beghár harelyú kúé hultágh xa.

STEP B chu C chu – Zedëri dène relker sí, nèn t'á bexél yıdhèn sí -u, t'á bedı yıdhèn sí, zeyı xalızı. Bet'á t'á bexél hultágh xa?á sí, hultágh-u, tth'ı ná dèn hultágh ch'á xa.

STEP D – Zedëri dène relker sí, bet'á farm bets'ı dé, zeyı t'á bek'úreja zat'e. Tth'ı bet'á harelyú farm dólı sí Census of Agriculture húlye zeyı xa bexél hultágh.

STEP E – Page 4 k'édagh k'e **Question 1** gá Step B gá dënezı hela sí, zeyër bek'érıht'ıs xadúwıle.

Zedëri questionnaire ghár dène xél holnı sí, **Degay Mar Zá İóna, 2016** núltá zeyı neba t'at'ú há?á sí, zeyı ghár holnı xa?á, beghalthèn reker ledé. Zedëri t'ó dzı snı sí, bet'á ja Canada k'éyaghe zeyı beghár t'at'ú há?á bek'úreja halzı.

DÈNE HULTÁGH TS'ı HANI – Question 2 ts'ı 6 ts'én zeyı dène relker sí, bet'á Canada k'éyaghe t'at'ú dène ná?ádé -u, zılagh hárelzı ts'ı t'anılt'e dène-u, t'anılt'e sekui betıhkuı xél nádé, zılagh betıchkuı tó, baltu tó, tth'ı t'anılt'e dène thèn náde. Zedëri dène xél hadı hanı náłtı sí, beghár t'at'ú dène yet'órełthır xa bets'édı beghálada sı zeyı xa bet'át'ı-u, ts'akui tsamba dène ghá nılyı-u tth'ı sekui tsamba dène ghá nılyı-u, zeyı tth'ı xa bet'át'ı. Zedëri hanı náłtı sí tth'ı bet'á háyqrıla dène yet'órełthır xa surıdhèn sí zeyı tth'ı xa bet'át'ı, sekui k'ánı kúé -u, sekui zereht'ıs honeltèn kúé-u, dasıdën-u, kún ch'á xa-u, tth'ı zalneth yeyé nádé kúé dólı, zeyı beghár hát'I beghálada.

Question 7 ts'ı 9 ts'én dène relker sí beghár Canada k'éyaghe t'at'ı dène yatı t'á dáyatı sí, zeyı bet'á bek'óreja zat'e. Zedëri dène relker ghár t'at'ú that'ın yatı chu málay yatı chu bet'á dëneba zeghálada xa surıdhèn xa?á bek'óreja-u, tth'ı bet'á Canada k'éyaghe t'at'ı dène yatı t'á dáyatı sí, bek'óreja zat'e.

DÜ CENSUS NÁLTSÍ TĹ'AGH ŁÓŦONA TS'ÉN NÁKE GHÁY HÚDHĚR DÉ, DĚNE TS'Ī HANI NET'Ī XADÚWÍLE

Question 10 ʔeyı beghár t'ą dĚne burelker sí, denı yıdhĚn t'á yunĚth haza łóŦona ts'Ěn náke gháy húdhĚr t'ágh dé behanı náłtsı sí, t'alye xa hĚnı sí, halne xa.

YunĚth haza łóŦona ts'Ěn náke gháy húdhĚr t'ágh nehanı net'Ī xadúwıle dıńı dé, yunĚth dĚne ná'k'a dé sí yet'á dü Canada k'Ěyaghe t'at'ú hářą hıle sí bek'úreją-u, tth'ı bet'á t'ası bek'áuneta dé, ʔeyı xa bet'át'Ī xálu.

ʔEREHTĹ'ÍS NENĚTH T'Á DĚNE RÍLKER T'A XAIL?Ī

Náy kúé Census of Population ts'Ī ʔerehtĹ'ıs nenĚth t'á dĚne relker xa t'e.

ʔeyı ʔerehtĹ'ıs nedúwı t'á dĚne relker ts'Ī hanı náłtsı sí, ʔeyı ʔerehtĹ'ıs nenĚth t'á dĚne hanı náłtsı sí ʔeyı ʔelĚt'e lát'e hılı, ʔerehtĹ'ıs nenĚth t'á ĵą Canada k'Ěyaghe t'anıłt'e dĚne nárádĚ-u, t'at'ı dĚne nárádĚ-u, dĚne t'at'ú ná'k'adĚ-u tth'ı t'at'ú tsamba halé ʔeyı hát'ı bek'óreją ʔat'e. ʔedĚrı jat'ı hanı sí, nets'ı háyŕıĹa yet'órelza ʔat'e yet'á dĚne ts'Ědı xa surıdhĚn hářą ʔat'e, t'at'ú ʔadı sí, sekui dĚneba bek'ánı surıdhĚn-u, sekui ʔerehtĹ'ıs kúé honeltĚn t'at'ú hářą-u, ʔłágh hárelza t'at'ú bets'Ědı xarą-u, tth'ı la xa dĚne hóneltĚn, hát'ı.

DZI HANĚLT'U T'A GHĄ NÁTS'EDĚ – Question 11 ʔeyı beghár Canada k'Ěyaghe t'anıłt'e dĚne t'ası dáltsı xa beba húrenıle ʔeyı bet'á bek'óreją -u, tth'ı t'ą t'asát'u bek'urĚłą t'á, betth'ı k'e tó benı t'á tó t'ası hanúnı dełtsı xarąıle. ʔedĚrı hanı náłtsı sí bet'á t'ą t'ası t'á ką yıłthĚn ʔane xa bek'óreją ʔat'e. ʔeyĚr ts'Ī Statistics Canada ʔahı ʔeyı ĵą relker rĚłı dé háne xadúwıle.

T'AT'Ú NÁK'ATS'EDĚ-U, DĚNE CH'ÁNÍ TS'Ī HANI – Question 12 ʔeyı beghár Canada k'Ěyaghe harelyı ʔĚk'éch'a dĚne nárádĚ bek'úreją-u, tth'ı Canada k'Ěyaghe t'at'ú dĚne ts'Ěk'eredĚ-u tth'ı yuzánĚ nĚn ts'Ī dĚne ĵą nıdel, ʔeyı harelyı bek'óreją.

Question 13 ʔeyı beghár Canada k'Ěyaghe t'anıłt'e dĚne Canada ts'Ī dĚne dálı xa hultágh bek'úreją ʔat'e. ʔedĚrı hanı náłtsı sí beghár ĵą nĚn ts'Ī dĚn ts'elı xa hultágh xa dĚn hóneltĚn-u, ʔeyı xa bet'át'Ī ʔat'e.

Question 14 chu 15 chu ʔeyı beghár yuzánĚ nĚn ts'Ī dĚne ĵą Canada nıdel sí bek'úreją-u tth'ı t'ó ghay k'e ĵą nıdel sí bek'óreją. ʔedĚrı hanı náłtsı bet'á yuzánĚ nĚn ts'Ī dĚne nıdel sí beba t'aut'é hářą sí bek'úreją-u, t'a yatı ĵhár yuzánĚ nĚn ts'Ī dĚne ĵą nıdel-u, ʔeghálada-u, tth'ı t'at'ú dĚne hóneltĚn -u, dĚne suwĚnay-u, tth'ı ʔĚk'éch'a t'ası beghálada ʔeyı bet'á bek'óreją.

Question 16 zeyi bet'á Canada k'éyághe t'at'í dëne yatí t'á dáyatí bek'órejã zat'e. Zedëri haní náłtsí sí bet'á Canada k'éyághe zek'écha dëne yatí t'á dáyatí sí, dũ zeyi t'at'ú házã, zeyi bet'á bek'úrejã.

Question 17 zeyi beghár Canada k'éyághe t'at'í zek'éch'a dëne nádé sí bek'úrejã. Zedëri haní náłtsí sí, bet'á t'ã hátí sí k'e zeghádálana sí, yet'á suwenay ghã dënexél hadı-u, hát'I xa bet'át'ı zat'e.

Question 18 chu 20 chu 21 tth'ı zeyi beghár níé ts'én k'áldé dálı sí, dëne dédlın ts'ızáne tth'ı, zeyi yeghár dëne dédlın ba t'ası k'e zeghálada házã zat'e.

Question 19 zeyi beghár Canada k'éyághe t'anılt'e dëne zedũ dálı nák'adé sí zeyi t'á bek'úrejã zat'e. Zedëri haní náłtsí sí, *Employment Equity Act* húlye zeyi t'á harelyú dëne la bets'ı nılé xa yatı néth thezã zeyi xa rets'élı zat'e.

DZÉDZEDÍL – Question 22 chu 23 chu zeyi beghár Canada k'éyághe dëne t'a ts'én zedıdel -u, tth'ı t'a ts'ı zedıdel bek'úrejã zat'e. Zedëri haní náłtsí beghár t'at'ı dëne zedıdel-u zeyi net'ı-u, tth'ı bet'á kúé, zereht'ıs kúé honeltën-u, t'at'ú dzédzedıl-u, tth'ı t'at'ú dëne zelél nádé sí t'at'ú beghálada dé súghá bek'órejã zat'e.

DËNETIHKUI T'A NÍK'E NÍDEL SÍ – Question 24 zeyi beghár yuzáné nën ts'ı dëne jã nıdel sí, beskén beba t'at'ú házã-u, t'at'ú tsamba deltsı-u, tth'ı beghár yunızı yuzáné ts'ı dëne jã nıdel sí bek'úrilyã zat'e.

DËNE HONELTËN – Question 25 chu 29 chu zeyi beghár Canada k'éyághe dëne nádé sí t'at'ú dëne honeltën házã-u, la xa dëne honeltën házã-u, tth'ı zereht'ıs kúé nats'ıdıl sí, t'at'ú házã, zeyi bet'á bek'úrejã zat'e. Zedëri haní náłtsí sí, bet'á níé ts'én k'áldé dálı sí, yet'á dëne la xa hóneltën-u, tth'ı dëne t'at'ú zeghádálana xa bets'édı-u, tth'ı yuzáné nën ts'ı dëne nıdel sí, t'at'ú la t'á bets'édı-u, dëne dédlın chu dëne goth tth'ı.

DËNE ZEGHÁDÁLANA T'AT'Ú HÁZã – Questions 30 ts'ı 41 ts'én-u, tth'ı 45 ts'ı 47 ts'én zeyi beghár Canada k'éyághe t'anılt'e dëne zeghádálana-u, t'at'I la dótún-u, tth'ı zeghádálana dé, t'at'ı yatı-u t'anılt'e zek'éch'a yatı t'á dáyaltı sí, zeyi hát'ı beghár bek'órejã zat'e. T'at'ú dëne zeghádálana ts'ı hanı sí, beghár háyırıla tsamba halé t'ot'e házã bek'úrejã-u, tth'ı dëne dédlın chu yuzáné nën ts'ı dëne nıdel t'at'ú beba házã zeyi tth'ı bek'úrejã zat'e. T'ã beba zeghálada-u, tth'ı t'at'ı la dólı sí, zeyi beghár yunéth hazã dé t'at'ı la dólı xa hunıdhën sí, háadı zat'e.

Question 42 chu 44 chu zeyi beghár dëne t'a zeghádálana-u, t'at'ú la ghã nıdel sí bek'úrejã zat'e. Zedëri hanı náłtsí sí, beghár t'a ts'én dëne dzérélyı-u, t'at'ú dëne dzérélyı-u, tth'ı bet'á t'ası hekóth bet'át'ı, zeyi bek'úrejã zat'e.

T'a ts'én dëne dzérédíł haní bek'úreja dé, ɣeyı ghár t'a ts'én ɣeya kúé goth hałé-u, ɣerehtł'ıs kúé goth hałé t'a nít'á-u, sekuı bek'ání kúé t'a nít'á-u, sa t'á sats'edé kúé t'a nít'á-u, tilu tth'ı t'a nılye-u dëne dzérélyı xa surıdhën, ɣeyı harelyú bet'á bek'úreja xalu.

Question 48 chu 49 chu ɣeyı beghár sekuı dëneba bek'ání ts'én t'anılt'e tsamba bets'én k'adhır chı tth'ı dëne ɣálehedagh t'á ɣłágh sekuı xa tsamba dëne ts'én náłní dé, ɣeyı hát'ı beghár bek'óreja. Dëne ts'ı income sélɣa ts'ı t'anılt'e tsamba hałé-u tth'ı t'atnılt'e tsamba t'á dëne ts'édı sí ɣeyı bek'óreja, eyı beghár dëne natthe tsamba nıtl'ır sí bek'óreja.

STEP F: KÚÉ – Question F1 ts'ı F10 ts'én ɣeyı beghár háyɣıłla kúé dáɣa ɣeyı xa hanı bet'óreɣa ɣat'e.

Kúé beyé náts'edé sí, kúé yızı t'anılt'e kúé dółı-u, t'anılt'e kúé nání-u, ɣeyı hát'ı beghár ɣłágh hárelɣa t'at'ı ɣaghe dáłı sí bek'óreja ɣat'e. ɣeyı beghár níe ts'én k'al dhër t'anılt'e dëne ɣłágh kúé yıs nádé-u tth'ı yet'á t'at'ı kúé dëneba hałé xa sí, ɣeyı bexél hadı ghár yeghálana ɣat'e.

Háyɣıłla kúé dáthela sí, t'anılthá ts'ı dáthela-u, t'at'ı senel xáɣa-u, ɣeyı hanı náłtsı beghár háyɣıłla t'at'ı dëneba kúé surıthën sí, yeghálana ɣat'e.

STEP G: DÜ CENSUS NÁLTSÍ TŁ'AGH ŁÓŦONA TS'ÉN NÁKE GHÁY HÚDHËR DÉ, DËNE TS'İ HANI NET'İ XADÚWÍLE – Question G1 ɣeyı beghár harelyú dëne yunéth haza łóŦona ts'én náke gháy húdhër dé, Census of Population xa bets'ı hanı náłtsı sí t'ane xa denı bets'én hałı. Yunéth haza łóŦona ts'én náke gháy húdhër tł'ágh nehanı net'ı xadúwıle dııı dé, yunéth dëne náka dé sí yet'á dü Canada k'éyaghe t'at'ı háɣa hıle sí bek'úreja-u, tth'ı bet'á t'ası bek'áúneta dé, ɣeyı xa bet'át'ı xálu.